

TECHNISCHE AANBEVELINGEN GEBOUWEN & BIODIVERSITEIT

Bouw van een insectenspiraal

1. AANLEG VAN DE SPIRAAL

Een insectenspiraal is een stenen muur gebouwd in een spiraal en gevuld met dunne aarde en stenen. Het is voornamelijk beplant met aromatische kruiden en nectarplanten, waar insecten in het bijzonder van houden. Een goed opgesteld insectenspiraal is ook een gunstige plek waar bijen, lieveheersbeestjes, loopkevers, spinnen of hagedissen een nest kunnen bouwen. Het principe is dat de binnenkant van de spiraal van beneden tot boven goed gevarieerd is.

Voorwaarden voor de installatie:

- Zonnige plaats, zuidgerichte helling.
- Cirkelvormig gebied met een minimale diameter van 1,5 tot 2 meter.
- Ongeveer 1 meter hoog.
- Plantstrook van minimaal 40 cm breed.
- Zorg voor een circulatiegang rond de spiraal.

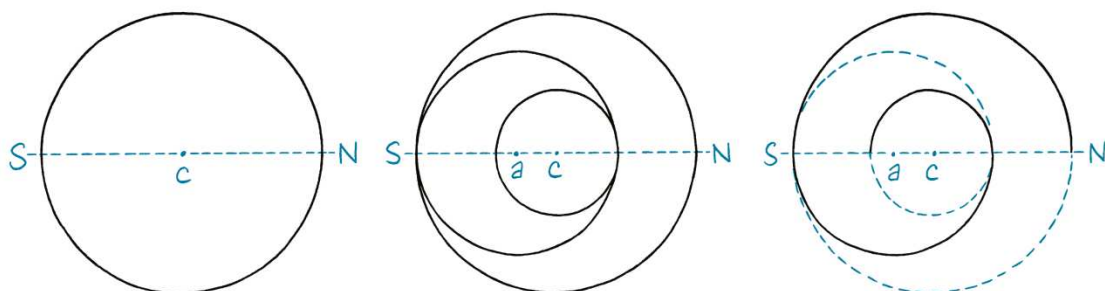
Benodigd materiaal:

- 3 m³ grote stenen, bij voorkeur vlak (zoveel mogelijk recupereren).
- 150 kg zand.
- 1 m³ opvulling, puin, keien of kleine steentjes.
- 2 m³ grond (tuingrond, humus, wat compost).

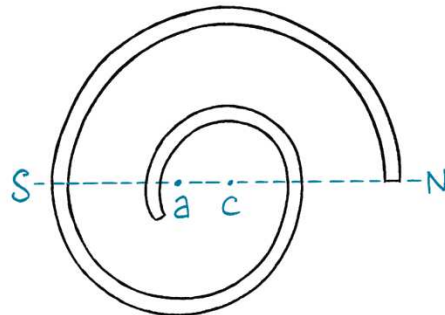
Constructie:

De stenen mogen in geen geval vastgemetseld worden. De kieren tussen de stenen moeten dienen als schuilplaats voor de dieren!

1. Teken de spiraal op de grond (met krijt, zand, paaltjes en touw ...) en zorg ervoor dat de spiraal goed georiënteerd is (naar het zuiden).
  - Teken een eerste cirkel met een diameter van 2 m ('c' is het middelpunt).
  - Teken vanaf de zuidkant een tweede cirkel met een diameter van 1,5 m ('a' is het centrale punt, en ligt op één lijn met 'c').

- Zo krijgt u op de grond een tekening van het muurtje dat u gaat bouwen.

- Om de spiraal te stabiliseren, kunt u indien nodig een fundering van 20 cm diep graven die u vervolgens opvult met een drainerend mengsel van zand en puin.
- Plant een stok in het midden van de spiraal.
- Plaats een eerste laag stenen, daarna een tweede laag, een derde laag ...
- Kantel de stenen lichtjes naar de binnenkant van de spiraal om de waterafvoer te vergemakkelijken. Zo houdt de structuur ook beter stand.
- Vul het midden van de spiraal met stukken puin: die moeten steeds kleiner zijn naarmate u omhoog gaat. Het puin vormt een drainerende laag waarop u 20 tot 30 cm zand plaatst en vervolgens een dun laagje tuingrond. Houd bij de opvulling rekening met de helling van de spiraal.
- Voeg aarde toe om de stenen vast te zetten.
- Blijf de spiraal verhogen, met regelmatige helling, tot de gewenste hoogte.
- Voeg een laag van 5 cm toe over het hele parcours van de stenen.
- Aanplanting van de vegetatie:
  - Onderaan de spiraal (rijkere grond): dille, basilicum, bieslook, munt, citroenmelisse, zuring, lievevrouwebedstro, citroenkruid ...
  - In het midden van de spiraal: muskuskervel, bernagie, bijvoet, duizendblad, pimperl ...
  - Bovenaan de spiraal: (armere en drogere grond): tijm, oregano, rozemarijn, bonenkruid, lavendel, hysop, marjolein, venkel, rode spoorbloem, sedum, salie, groot kaasjeskruid ...

Toevoeging van een waterpunt:

- Aan de voet van de spiraal kunt u een zeil plaatsen om een kleine poel te creëren die het afvloeiende water opvangt en voor veel dieren als waterpunt dient.

Integratie van insectenhôtels en schuilplaatsen voor andere dieren:

In het algemeen hangt de relevantie van een insectenhotel af van het belang van het voedsel dat voor hen beschikbaar is. Zij zullen niet alleen moeten kunnen rekenen op de bloemen van de spiraal, maar ook op de beschikbaarheid van de bloemen eromheen. De spiraal mag daarom niet op een mooi gemaaid gazon worden gebouwd, maar eerder in of in de nabijheid van een weide die het grootste deel van het jaar in bloei staat. Als het nodig is en als de weide niet te klein is, kan het maaigedeelte van een deel van de weide worden gebruikt als bloemen-plantenzone.

- Om solitaire bijen (bijen, wespen, hommels) aan te trekken, kunt u in de ruimtes tussen de op elkaar geplaatste stenen het volgende integreren:
  - bundels holle stengels (bamboe, riet, schermbloemen, forsythia, sneeuwbes ...) van ongeveer 20 cm lang;
  - bundels mergstelen (vlier, framboos, braam, egelantier, rozen, aalbes ...) van 12 tot 15 cm lang die aan het uiteinde gesloten worden door een knoop op de stengel (en anders maakt u ze dicht met een beetje klei);

- de bundels kunnen door conservenblikken worden beschermd tegen de weersomstandigheden; de bundels mergstelen mogen niet horizontaal worden geplaatst (zo zijn ze ook niet in de natuur);
  - staafjes hardhout (eik, haagbeuk, beuk, fruitbomen ...) met gaten met een diameter van 2-3 tot 8-10 mm en 5 tot 10 cm diep, met een tussenafstand van minstens 2 cm van elkaar;
  - het is raadzaam om geen te grote bundels te maken, maar om kleinere bundels doorheen de structuur te verspreiden (bijvoorbeeld 5 kleine bundels in plaats van één grote);
  - u kunt ook snelbouwstenen (met gaten) toevoegen;
  - voor hommels: zorg voor toegang tot de holtes in de structuur via buisjes van minstens 2 cm diameter;
  - oriëntatie van deze nestkastjes: eerder zuidgericht.
- U kunt ook lieveheersbeestjes of schildwantsen aantrekken door enkele dakpannen op elkaar te stapelen ter vervanging van een steen in de structuur (zuidgericht).
  - De vrije ruimte tussen de stenen biedt toegang voor hagedissen, slakken, andere insecten en spinnen. Onderaan de muur dienen ze vooral voor kikkers, spitsmuizen ...

© Leefmilieu Brussel

- 1 en 3. Houtblokken met gaatjes voor solitaire bijen. Hier kunt u ook bundels holle stengels plaatsen.
2. Toegangstunnel naar een nestkastje voor hommels.
4. Tussenruimte die kan dienen als schuilplaats voor amfibieën, weekdieren, kleine zoogdieren ...
5. Gestapelde dakpannen die kunnen dienen als schuilplaats voor andere insecten zoals lieveheersbeestjes ....

2. ONDERHOUD

We raden aan om eenmaal per maand met de hand onkruid te wieden in de blootliggende stukken aarde. Naarmate de planten groeien, zal dit steeds minder werk zijn.

Controleer ook af en toe de staat van de bundels voor de bijen: als bepaalde bundels rot zijn, zullen de insecten niet meer komen en moeten ze dus vervangen worden. Vervang nooit alle bundels tegelijk. Bovendien kunt u beter wachten tot u zeker bent dat de bundels leeg zijn vooraleer u ze verwijdert (tussen de periodes waarin de volwassenen aanwezig zijn en de ontwikkeling van de larven zijn de buisjes zelden leeg!). In afwachting kunt u er alvast een nieuwe plaatsen.

Nuttige links :

- Het bouwen van een insectenspiraal (fiche Natagora):
https://fileadmin.natagora.be/fileadmin/Reseau_nature/PDFs/ca_passe_par_par_vous_54.pdf
- Fiche Sapoll: <http://biodiversite.wallonie.be/servlet/Repository/?IDR=10008>
- Creëren van een aromatische spiraal (Waals Gewest):
<http://biodiversite.wallonie.be/servlet/Repository/mu03.pdf?ID=35200&saveFile=true>